

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 975) www.economy.nayka.com.ua | № 4, 2021 | 29.04.2021 р.

DOI: [10.32702/2307-2105-2021.4.12](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.4.12)

УДК 338.22.021.4: 339.96

JEL classification: E6, O1, O2, L51, L52, L53

В. Г. Панченко,

д. е. н., директор,

Аналітичний центр економіко-правових досліджень та прогнозування Федерації роботодавців

ORCID ID: 0000-0002-5578-6210

Н. В. Резнікова,

д. е. н., професор,

професор кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин,

Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ORCID ID: 0000-0003-2570-869X

О. А. Іващенко,

к. е. н., доцент, завідувач кафедри економіки та менеджменту зовнішньоекономічної діяльності, Національна академія статистики, обліку і аудиту

ORCID ID: 0000-0002-8490-778X

НАЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИКИ ЕКОНОМІЧНОГО ПАТРІОТИЗМУ: В'ЄТНАМ ТА ІНДІЯ У ФОКУСІ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ДЕРЖАВНОГО СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ, ЗРОСТАННЯ І ДОСЯГНЕННЯ БЕЗПЕКИ

V. Panchenko

Doctor of Economic Sciences, Director, Analytical Center For Economic And Legal Research And Forecasting, The Federation of Employers of Ukraine

N. Reznikova

Doctor of Economic Sciences, Professor of the Department of World Economy and International Economic Relations, Institute of International Relations Taras Shevchenko National University of Kyiv

O. Ivashchenko

PhD in Economics, Associate Professor, Head of the Department of Economics and Management of Foreign Economic Activities, National Academy of Statistics, Accounting and Audit

NATIONAL PECULIARITIES IN IMPLEMENTING THE POLICY OF ECONOMIC PATRIOTISM: VIETNAM AND INDIA IN FOCUS OF STUDY OF THE INSTRUMENTS FOR GOVERNMENT STIMULATION OF DEVELOPMENT, GROWTH AND SECURITY

В статті, мета якої полягає у виокремленні таких складових економічної політики, які наділяють її певними виразними характеристиками, що уможливають використання в термінологічному обороті поняття «політика економічного патріотизму» й демонстрація інституційної дієвості останнього в разі його практичної реалізації в господарській практиці держав, досліджено новітні версії реалізації політики економічного патріотизму.

Використання терміну економічного патріотизму, на відміну від економічного націоналізму або неомеркантилізму, яскраво підкреслює відмінні джерела економічного патріотичного втручання. Оцінюючи економічний націоналізм у часи його початкового розквіту у XIX столітті, як завідомо протекціоністський, економічний патріотизм уникає методології використання виключно першої фази - «протекціонізм», що використовується для захисту і вирощування «дитячих» (за словами Ліста) чи слабких секторів, чи слабкої економіки, і обирає для стимулювання або підтримки якусь окрему галузь або сферу регулювання, не уникаючи звернення до ліберальної економічної політики та інститутів. Використання в чистому вигляді інструментарію будь-якого з підходів (чи то меркантилістського, чи то лістіанського, чи то кейнсіанського) несумісне з умовами міжкраїнового співіснування, що продукуються сучасним етапом міжнародних економічних відносин. Водночас, збільшення частки галузей сфер матеріального виробництва (за кейнсіанським та меркантилістським підходами), захист нових галузей та підприємств, а також їхня підтримка у нарощенні експортного потенціалу та заохочення процесу індустріалізації (лістіанці), впровадження політики стимулювання сукупного попиту з врахуванням екологічних наслідків такої діяльності (кейнсіанці) цілком вписується в реалії сьогодення та відображає ідейні засади економічних політик азійських країн. Згідно запропонованого нами підходу, до характерних ознак економічної політики, що визначатимуть її відповідність ідейним засадам економічного патріотизму, в умовах глобальної економічної взаємозалежності і з врахуванням особливостей сучасного історичного процесу, можуть бути зараховані такі: 1) частка державного сектору; 2) ступінь підтримки державного сектору; 3) форми і методи державних інтервенцій, що використовуються з метою викривлення ринків та спотворення конкуренції; 4) особливості контролю за злиттями і поглинаннями; 5) стимулювання виробництва та споживання товарів національного походження; 6) ступінь застосування контролю за ресурсами (т.зв. ресурсного націоналізму); 7) сприяння становленню національних чемпіонів та розвитку у лістіанській інтерпретації «молодих галузей»; 8) масштаби та характер стимулів у розвиток інновацій й підтримки національних інноваційних систем і замкненого циклу інновацій; 9) використання механізмів надання допомоги розвитку і технологій для формування «мережі залежних та лояльних держав»; 10) ступінь інтеграції в глобальні ланцюги створення доданої вартості за участю БНП; 11) створення Фондів суверенного багатства; 12) створення банків розвитку; 13) створення експортно-кредитних агентств та експортно-кредитних банків; 14) ініціювання імпортозаміщувальної стратегії індустріалізації; 15) ініціювання експортоорієнтованої стратегії розвитку; 16) ініціювання державних закупівель переважно місцевої продукції та впровадження дискримінаційних заходів проти іноземної; 17) застосування вимог про вміст місцевих компонентів у вироблених товарах (вимог локалізації); 18) стимулювання створення робочих місць; 19) стимулювання споживчого попиту; 20) реалізація соціальних програм (зокрема, тих, що спрямовані на підвищення якості і тривалості, розвиток системи охорони здоров'я і т.д.); боротьба з депопуляцією та старінням нації шляхом впровадження адміністративних важелів контролю за народжуваністю; 21) стимулювання програм реіндустріалізації та відновлення робочих місць або повернення капіталу; 22) впровадження механізмів націоналізації; 23) обмеження імпорту при вирівнюванні платіжного балансу; 24) стимулювання конкурентоспроможності фінансового сектору шляхом здійснення фінансової лібералізації.

This article, which objective is to identify the components of economic policy empowering it with pronounced characteristics enabling to incorporate the notion “policy of economic patriotism” in the conceptual framework and demonstrate the institutional efficiency of the latter in case of its implementation in economic practices of countries, explores innovative versions of implementing the policy of economic patriotism. Whenever the notion “economic patriotism” is used, in contrast to economic nationalism or neo-mercantilism, it will emphasize different sources of interventions involved in economic patriotism. By regarding economic nationalism in times of its early rise in the

19th century as an implicitly protectionist practice, economic patriotism abandons the methodology by which only the first phase, i. e. “protectionism”, can be used for protecting and nurturing “childish” (as put by List) or weak sectors, or a weak economy, and chooses a certain industry or a regulatory sphere for stimulation and support, along with addressing the liberal economic policy and institutes. The use of instruments involved in any approach (be it mercantilist, or Listian, or Keynesian) in the pristine form is not compliant with the conditions of international coexistence, created by the modern phase of the international economic relations. At the same time, the increasing share of industries associated with the material production sphere (by Keynesian and mercantilist approaches), the protection of new industries and enterprises, and their support in consolidating the export capacities and stimulating the industrialization process (Listians), the implementation of policy stimulating the aggregate demand with account for environmental effects of these actions (Keynesians) perfectly fit the realities of today and reflect the ideological foundations of economic policies in Asian countries. According to an approach proposed by the author, the characteristic features of economic policy, supposed to determine its compliance with the ideological foundations of economic patriotism in the conditions of the global economic interdependence and with consideration to the peculiarities of the modern historical process, can be the following: (i) the share of public sector; (ii) the scales of support to the public sector; (iii) forms and methods of government interventions, used to distort the markets and cripple the competition; (iv) peculiarities of the control over merges and acquisitions; (v) stimulation of production and consumption of goods with domestic origin; (vi) the degree of control over resources (the so called resource nationalism); (vii) the support to formation of national champions and to Listian interpretation of “young industries”; (viii) the scales and the character of stimuli provided to support innovations, national innovation systems and closed-loop innovation cycles; (ix) the implementation of mechanisms for development support and technologies for building up “the network of dependent and loyal states”; (x) the degree of integration in global value added chains with the involvement of MNEs; (xi) the creation of sovereign wealth funds; (xii) the creation of development banks; (xiii) the creation of export and lending agencies and export and lending banks; (xiv) the initiatives on import substitution strategy for industrialization; (xv) the initiatives on export oriented strategy for development; (xvi) the initiatives on public procurement of mostly local products, with implementing discriminatory measures against imports; (xvii) the enforcement of requirements on the inclusion of local components in manufactured goods (the requirements of localization); (xviii) stimuli for new jobs creation; (xix) stimuli for consumer demand; (xx) the implementation of social programs (in particular the ones aimed at enhancing quality and durability, developing health care system, etc.); fighting depopulation and ageing of the nation through implementing administrative methods for birth control; (xxi) stimuli for programs of re-industrialization, recreation of jobs or return of capital; (xxii) the implementation of nationalization mechanisms; (xxiii) imports limitations along with correcting the balance of payments; (xxiv) stimulation of the financial sector competitiveness through financial liberalization.

Ключові слова: економічна політика; економічна безпека; державне стимулювання економічного розвитку; порівняльні переваги; азійські країни

Keywords: economic policy; economic security; state stimulation of economic development; comparative advantages; Asian countries

Постановка проблеми. Індія і В'єтнам ініціювали економічні реформи приблизно в один і той же час, і обидва домоглися значного успіху в тому, щоб зробити свою економіку більш диверсифікованою й інтегрованою в систему міжнародних економічних відносин. Оскільки дві країни представляють дієві національні стратегії економічного прориву, може виявитися з наукової точки зору цікавим дослідити роль і місце держави в стимулюванні економічної активності та в забезпеченні реалізації безпекових пріоритетів. В умовах економічної рецесії внаслідок пандемії коронавірусу, пошук ефективних механізмів виходу з пастки стагнації актуалізує своєрідний ренесанс держави і продукування нею політики економічного патріотизму. Запит на економічні реформи як в Індії, так і у В'єтнамі були викликані серйозністю економічних труднощів,

оскільки їх попередні практики господарювання виявилися не настільки результативними і такими, що відповідали б запитам часу. Індія приступила до економічних реформ в 1991 році після руйнівної макроекономічної кризи, в той час як В'єтнам розпочав свої реформи в кінці 1980-х років в розпал економічної нестабільності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Б. Кліфт та К. Вол [1] розглядають економічний патріотизм крізь призму пошуку компромісних підходів до винайдення консенсусу між абстрактними глобальними економічними цілями та політичними зобов'язаннями урядів на кожній конкретній території. Це дозволяє визначити економічний патріотизм як такий, що діє на користь соціальних груп, компаній та секторів, які, на переконання локальних політиків, підпадають під визначення так званих «інсайдерів» на основі їх територіальної приналежності (у США цей підхід репрезентує гасло «Купуй Американське», у Великій Британії — «Британські робочі місця — британцям; у Німеччині «Німецьким інвесторам — пріоритет») [2]. У вітчизняній науковій літературі економічний патріотизм не стільки протиставляється політиці економічного націоналізму [3-5], скільки ідентифікується крізь призму останнього з врахуванням історичного контексту міжнародних економічних відносин, який і детермінує можливості використання державами інструментів регуляторної політики для просування національних інтересів [6-7] й визначає шляхи набуття нових порівняльних переваг в умовах торговельної і фінансової лібералізації [8-9]. Кіндзерський Ю.В., окреслюючи контури політики і засадничі принципи інклюзивного розвитку української промисловості шляхом з'ясування основних підходів до розуміння інклюзивного розвитку загалом, існуючих моделей індустріалізації та основних суперечностей, які виникають при її розгортанні, спираючись на підхід К. Ворвіка [10], виокремлює важливість секторальних структурних змін у розвитку факторозабезпеченості як визначальної складової конкурентоспроможності. Серед іншого, Кіндзерський Ю.Ю. наголошує на потенціалі промислової політики у трансформації виробничої структури через селекцію та підтримку випереджального розвитку пріоритетних видів діяльності для отримання бажаних структурних ефектів (переходу на вищий технологічний рівень і диверсифікацію виробництва, підвищення продуктивності праці й, відповідно, доходів населення), якщо такого розвитку неможливо досягти за ринкових умов без втручання держави, що у кінцевому підсумку створює кращі перспективи для довгострокового економічного зростання та надання суспільних благ [11-13]. Прикметно, що стимулювання інноваційності, високотехнологічності і складності продукції, що виробляється, інтеграції у глобальні виробничі й збутові ланцюги доданої вартості на найбільш маржинальних стадіях [14], набувають виразного значення і в аспекті безпековому [15-17] при розвитку продуктивної спроможності нації, що, на нашу думку, може виступати проявом політики економічного патріотизму. Для Костицького В.В. економічний патріотизм розглядається крізь призму національної ідеї, до складових якого автор зараховує такі, як: споживчий патріотизм, державний протекціонізм, виробничий економічний патріотизм, економічну патріотичну ідеологію, а також політико-партійні наміри і програми [18]. З боку держави економічний патріотизм реалізує себе через: протекціонізм в управлінні, систему оподаткування, фінансові підтримку, допомогу у підготовці кадрів, зовнішньоекономічну діяльність. З боку ж громадянського суспільства — через орієнтацію на вітчизняного виробника у споживчій сфері, підтримку громадських організацій і політичних партій, а також через участь неформальних об'єднань споживачів і підприємств [18]. Пристаючи до наведених підходів і визнаючи їхню наукову значущість, нами пропонується продовжити дослідження політики економічного патріотизму, використовуючи широку базу емпіричного матеріалу. Відтак **мета статті** полягає у виокремленні таких складових економічної політики, які наділяють її певними виразними характеристиками, що уможливають використання в термінологічному обороті поняття «політика економічного патріотизму» й демонстрація інституційної дієвості останнього в разі його практичної реалізації в господарській практиці держав.

Вклад основного матеріалу дослідження. Трактують та визначення напрямів пріоритезації секторів та їх свідомого розвитку дихотомними засобами «стимулювання — експансія» або «протекціонізм — вільний ринок» еволюціонують залежно від просування державою сходінками економічного розвитку. Економічний інтервенціонізм ніколи повністю не зникав, навіть у країнах, які непохитно підтримували лібералізацію ринків. У 2005 р. Домінік де Вільпен, тодішній французький прем'єр-міністр назвав право національних урядів на відстоювання власних інтересів на інтегрованих ринках економічним патріотизмом. Беручи своє походження від лістівського економічного націоналізму, економічний патріотизм передбачає, що економічний вибір повинен базуватися на інтересах кожної окремої країни. Відновлення уваги до даного поняття в лексиконі політичних еліт ще до «Великої рецесії» 2008 року показує глибинні і очевидні протиріччя між завданнями, що постають в процесі дедалі сильнішої інтеграції міжнародних ринків, та обмеженими політичними можливостями локальних урядів пропонувати шляхи їхнього розв'язання.

Багато національних урядів європейських країн використовували протекціонізм як спосіб запобігання банкрутства їх компаній в мінливих економічних умовах. Різні уряди держав-членів ЄС впливали на економічний ландшафт своєї країни через втручання в угоди, що встановлюють бар'єри, і накладали вето на можливі поглинання. Коли вони пояснювали і виправдовували свої дії, вони використовували концепцію «економічного патріотизму», підкреслюючи важливість зберігати «національно визнані» компанії [19]. Європейські уряди також підкреслювали роль національного суверенітету і зверталися до популістських та патріотичних ідей, втім асиметричні ефекти вжитих заходів відчувались не лише на рівні країн, що вступали у відносини стримування, але й виразно контрастували з очікуваними наслідками вступу до ЄС.

Відповідно до інтерпретації Ш. Шонберга, який роз'яснює протекціоністські тенденції в Європі в 2006 р., «втручання уряду в національні енергетичні системи, банківські та інші ринки, швидше, відображало бажання контролювати інтенсивність глобалізації ринків, тоді як європейці розуміли це як погрози з боку деяких держав [20, р.47]. Крім того, він стверджує, що «інтервенціоністський підхід знаходить підтримку з боку більшості працівників і споживачів, які вважають, що державне втручання може захистити їх від зниження соціальних стандартів, конкуренції з боку країн з низьким рівнем витрат, і масового безробіття» [20, р. 48]. Відповідно до такої системи аргументацій, основною інтенцією інтервенцій європейських національних урядів було бажання контролювати ринки з метою виправдання сподівань своїх громадян. Однак, дії національних урядів можуть підірвати процес європейської інтеграції. Приклади показують, що, незважаючи на членство в Європейському Союзі та прихильність до створення єдиного ринку, багато європейських національних або федеральних органів влади використовують економічну політику, яка допомагає забезпечити суверенітет і владу над національною економікою.

Таким чином, є всі підстави стверджувати, що економічний патріотизм набуває форм економічної парціальності: існує бажання сформувати ринок так, щоб надати привілейовану позицію певним акторам. На відміну від економічного націоналізму, економічний патріотизм не обмежує резидентністю об'єкт, що відносяться до «patrie» (вітчизняного бізнесу), бо привілеї стосуються як наднаціонального, так і субнаціонального рівнів економічних агентів [9]. Б. Кліфт та К. Вол виокремлюють дві особливості економічного патріотизму. По-перше, економічний патріотизм, як і економічний націоналізм, базується на прив'язці до території при формуванні політико-економічного простору, а не до обраного змісту політики. Хоча ліберали довго надавали економічному патріотизму ознак «подразника» та порушувача економічних прав і конкуренції, вважаючи економічний патріотизм синонімічним до протекціонізму, ця позиція не є адекватною, оскільки не враховує важливість і багатогранну сутність цього феномену, ознаки якого дуже різняться залежно від країни та регіону. Особливо вона не дозволяє адекватно проаналізувати випадки, коли функціонери застосовують ліберальну економічну політику для впровадження селективної стратегії підтримки інтересів так званих інсайдерів ринку.

По-друге, хоча економічний націоналізм існує стільки, скільки існують національні держави, ми спостерігаємо появу нових його ознак по мірі трансформації державного суверенітету, що супроводжується ерозією держави та її інститутів. Сьогоднішній економічний патріотизм додає свої інструменти до реконфігурації глобального управління і взаємозалежності ринків, потреба якої виникла внаслідок перерозподілу центрів економічної сили в світі.

Згідно запропонованого нами підходу, до характерних ознак економічної політики, що визначатимуть її відповідність ідейним засадам економічного патріотизму, в умовах глобальної економічної взаємозалежності і з врахуванням особливостей сучасного історичного процесу, можуть бути зараховані такі: 1) частка державного сектору; 2) ступінь підтримки державного сектору; 3) форми і методи державних інтервенцій, що використовуються з метою викривлення ринків та спотворення конкуренції; 4) особливості контролю за злиттями і поглинаннями; 5) стимулювання виробництва та споживання товарів національного походження; 6) ступінь застосування контролю за ресурсами (т.зв. ресурсного націоналізму); 7) сприяння становленню національних чемпіонів та розвитку у літтанській інтерпретації «молодих галузей»; 8) масштаби та характер стимулів у розвиток інновацій й підтримки національних інноваційних систем і замкнутого циклу інновацій; 9) використання механізмів надання допомоги розвитку і технологій для формування «мережі залежних та лояльних держав»; 10) ступінь інтеграції в глобальні ланцюги створення доданої вартості за участю БНП; 11) створення Фондів суверенного багатства; 12) створення банків розвитку; 13) створення експортно-кредитних агентств та експортно-кредитних банків; 14) ініціювання імпортозаміщувальної стратегії індустріалізації; 15) ініціювання експортоорієнтованої стратегії розвитку; 16) ініціювання державних закупівель переважно місцевої продукції та впровадження дискримінаційних заходів проти іноземної; 17) застосування вимог про вміст місцевих компонентів у вироблених товарах (вимог локалізації); 18) стимулювання створення робочих місць; 19) стимулювання споживчого попиту; 20) реалізація соціальних програм (зокрема, тих, що спрямовані на підвищення якості і тривалості, розвиток системи охорони здоров'я і т.д.); боротьба з депопуляцією та старінням нації шляхом впровадження адміністративних важелів контролю за народжуваністю; 21) стимулювання програм реіндустріалізації та відновлення робочих місць або повернення капіталу; 22) впровадження механізмів націоналізації; 23) обмеження імпорту при вирівнюванні платіжного балансу; 24) стимулювання конкурентоспроможності фінансового сектору шляхом здійснення фінансової лібералізації.

В'єтнам – один з небагатьох оплотів соціалізму на планеті. Десятиліття кровопролитних воєн в ХХ столітті зруйнували країну в прямому і переносному сенсі. Однак соціалізм вистояв, але підхід до економіки змінився у зв'язку з неефективністю виключно планового ведення господарства. Країна почала впроваджувати елементи ринкової економіки, відтак уряд став розвивати її приватний сектор. З 1992 року підприємства стали виводити з-під контролю держави, що привернуло перші інвестиції в країну. На початку 2000 років велика їх частина в сфері послуг, виробництва товарів народного споживання і торгівлі стали приватними. В той же час присутність держави в економіці залишається у В'єтнамі значною — вона повністю володіє більш ніж 700 державними підприємствами. Більшість ліквідованих підприємств не мали достатньої можливості отримати прибуток або відносилися до малого бізнесу, тому ліквідацію або реорганізацію таких підприємств можна було здійснити з відносною легкістю. Тим не менш, частка державних підприємств сьогодні, як і раніше, становить близько 30% ВВП. У 1990-х роках цей показник становив близько 40%, відтак суттєвого зменшення не

спостерігається [21]. Іншими словами, не дивлячись на значне скорочення числа підприємств, присутність держави в економічній сфері, як і раніше, залишається істотною. Фактично, залишається багато державних підприємств і їх конгломератів в ключових галузях промисловості. Таким чином, державні підприємства мають більше співробітників і капітал з більш високими обсягами продажів, ніж середні підприємства в інших секторах. Незважаючи на спроби уряду прискорити приватизацію та первинне розміщення акцій державних підприємств, економіка В'єтнаму залишається монополізованою, в ній домінують великі державні підприємства та групи, первинне розміщення акцій яких вже було зроблене. Державним підприємствам належить: 94% участі в нафтогазовій сфері та енергетиці; 97% — у вугільній промисловості; 99% — у хімічній промисловості (виробництво добрив); 91% — у сфері телекомунікацій; 88% — в страхуванні. Близько 2/3 від загального обсягу податкових платежів господарюючих суб'єктів надходить в бюджет від великих державних корпорацій.

Незважаючи на впровадження нових форм господарювання та власності, в державному секторі збереглися колишні методи управління. Поширені приховані дотації і пільги у вигляді дешевих кредитів і оренди земельних ділянок, преференцій з оподаткування тощо. Ця фінансова підтримка націлена на підвищення технологічного рівня, збереження позицій державних підприємств в ринковому середовищі. Стимулювання виробництва, а з ним і попиту здійснюється в рамках державних планів і програм шляхом замовлень, інвестицій, допомоги на зовнішніх ринках. Ці заходи поки об'єктивно необхідні, тому що приватні фірми, незважаючи на численність, не здатні забезпечити швидкий розвиток ключових галузей промисловості, які потребують масштабних інвестицій і відповідної організації.

Разом з тим, неринкові заходи підтримки держсектора посилюють його неефективність. Наприклад, практика надання кредитів на пільговій основі і пролонгації безнадійних боргів загострила проблему заборгованості державних підприємств перед бюджетом. Це, в свою чергу, підвищило виробничі витрати, знизило конкурентоспроможність в'єтнамських товарів на світовому ринку. Специфіка системи державної підтримки експорту у В'єтнамі полягає в сприянні розвитку експортоорієнтованих підприємств (без іноземних інвестицій) згідно стратегії просування експорту, в розширенні асортименту продукції, створення національних брендів, створення полегшених умов доступу на нові ринки збуту (в т.ч. за допомогою підписання угод про вільну торгівлю), просуванні іміджу в'єтнамських товарів на міжнародній арені. Відповідно до Рішення Прем'єр-міністра №2471 / QD-TTg від 28.12.2011 «Про затвердження стратегії імпорту та експорту товарів з 2011 по 2020 рр., з перспективою пролонгації до 2030 р.» , а також з Рішенням Прем'єр-міністра №1137 / QD-TTg від 03.08.2017 «Про затвердження програми по поліпшенню конкурентоспроможності в'єтнамського експорту до 2020 р. з перспективою пролонгації до 2030 г.», В'єтнам проводить політику щодо стимулювання експорту, націлену на підтримку середніх темпів його зростання на рівні 11- 12% в рік протягом 2016-2020 рр. і 2020-2030 рр.

Орієнтація уряду країни на розвиток ринкових відносин пов'язана з виконанням наступних завдань: 1) диверсифікувати експортні ринки; збільшити і диверсифікувати частку в'єтнамських товарів на традиційних ринках; вийти на нові експортні ринки; 2) активізувати позицію В'єтнаму в міжнародних і регіональних організаціях; 3) повною мірою скористатися наявними можливостями для збільшення експорту в країні, з якими В'єтнам підписав угоди про вільну торгівлю; 4) до 2020 р. майже виконано поставлені завдання, а саме вибудувати таку структуру основних експортних ринків: 46% – Азія, 20% – Європа, 25% – Америка, 4% – Океанія, 5% – Африка.

Особливо важливе місце в економіці В'єтнаму посідають державні корпорації, і в рамках існуючої корпоративної системи фактично відбувається розмивання граней державної і приватної власності, їх відмінності стають насилу помітними, а окремі сегменти все більше зливаються. Внаслідок зрощування влади та бізнесу, підриву прямої конкуренції свідомо відбувається викривлення ринків, але з огляду на стратегічні міркування. Подібні дії формують у владних структурах лобі, яке має власні економічні інтереси [22]. Якщо питання стосується модернізації галузей, необхідних для розвитку держави, таких як бавовняна промисловість, В'єтнам заохочує закордонне фінансування, а також надає субсидії. Субсидії надаються і традиційним видам аграрного виробництва внаслідок важливості питання продовольчої безпеки для держави: 70% від витрат фермерів-рисівників на добрива і пестициди компенсується державою, при вирощуванні «мокрого» рису фермерам виплачується компенсація в розмірі 25 доларів за гектар на рік.

2015-2019 роки ознаменувались активізацією процесу акціонування і подальшої приватизації державних підприємств [23]. Проведено підготовку до первинного розміщення акцій ряду найбільших державних корпорацій. Найбільшою угодою вартістю 5 млрд. дол. США стало придбання акцій Сайгонської корпорації пивної та алкогольної продукції (SABECO) пулом приватних інвесторів. У 2019 році загальна вартість угод зі злиття і поглинання (M&A) досягла рекордного рівня 10,2 млрд. дол. США.

Нерухомість є однією з найбільш привабливих галузей для іноземних інвесторів. Уряд надає пріоритет розвитку інфраструктури: житлові, офісні, торгові, готельні та індустріальні парки отримали значні інвестиції з Японії, Кореї, Сінгапуру та Китаю. Іноземні інвестори в секторі нерухомості віддають перевагу спільним підприємствам, а не придбанням, оскільки місцеві гравці мають земельні активи та добре пов'язані з місцевими органами влади, в той час як іноземні інвестори мають необхідний капітал та технічний досвід. Крім нерухомості, також спостерігається збільшення активності в сфері злиття і поглинання в інших секторах, таких як роздрібна торгівля, виробництво товарів широкого вжитку та промислових товарів. Незалежно від галузі, інвестори зазвичай концентруються на провідних компаніях, оскільки вони володіють домінуючою часткою ринку та силою бренду.

Уряд В'єтнаму частково дотримується стратегії ресурсного націоналізму, зокрема у експорті ресурсів закордон. Велика частина товарів та послуг, що поставляються на експорт, звільняється від сплати податків, оскільки уряд В'єтнаму всебічно підтримує розвиток експорту. Винятком є такі продукти, як корисні копалини, природні ресурси (у тому числі ліс), а також металобрухт. Податкова ставка на експорт такої продукції може складати до 45%. діяльність, не вимагаючи дозволу, якщо інше не передбачено законом.

Монополія в нафтогазовій сфері належить державній корпорації PetroVietnam, в енергетиці – електроенергетичної корпорації EVN, в гірничодобувній промисловості – держкорпорації Vinacomin. PetroVietnam – в'єтнамська державна нафтогазова компанія, що перебуває у 100% власності уряду В'єтнаму. Компанія здійснює діяльність з видобутку, транспортування, переробки вуглеводнів, причому операції ведуться як на території В'єтнаму, так і в Малайзії, Індонезії, Монголії, Алжирі та ін. Група PetroVietnam є піонером у сприянні національного економічного зростання, високого рівня людських ресурсів, міжнародної інтеграції та офшорних інвестицій. Виразним є прагнення компанії у сприянні забезпеченню національної енергетичної безпеки та розвитку В'єтнаму [24]. Стратегічне бачення до 2035 року передбачає розвиток нафтогазової промисловості В'єтнаму як провідного сектору економіки.

Vinacomin – найбільша гірничодобувна компанія В'єтнаму, що спеціалізується на видобутку вугілля і бокситів, входить в десятку найбільших компаній країни. Компанія Vinacomin заснована в 1995 році шляхом злиття Vietnam Coal Corporation (Vinacoal) і Vietnam Minerals Corporation. У сферу інтересів Vietnam National Coal and Mineral Industries Group входить видобуток вугілля, бокситів, залізної і мідної руди, енергетика (Vinacomin Power Holding і Vinacomin Electricity Corporation), виробництво алюмінію (Nhan Co Aluminum Factory), сталі, вибухових речовин, цементу, скла, вантажних автомобілів, гірського устаткування, суднобудування, торгівля, туризм і готельна справа (Vinacomin Tourism and Trading), транспортні та фінансові послуги, охорону здоров'я.

За рівнем митних тарифів, встановлених для товарів, що надходять з країн, що користуються режимом найбільшого сприяння (РНБ), В'єтнам знаходиться на 158 місці (з 181 країни). З метою захисту національних виробників на продукцію сільського господарства середній пільговий тариф встановлений на більш високому рівні – 24,2%. Це майже на 10 процентних пунктів вище, ніж тариф на аналогічні види продукції в країнах Азіатсько-Тихоокеанського регіону.

Для непродовольчих товарів середній рівень митних зборів становить 16,1%, а в подальшому передбачено його скорочення до 12,6%. Тарифна політика В'єтнаму відображає прагнення уряду в рамках СОТ захистити вітчизняних виробників, зайнятих в галузях з низькою конкурентоспроможністю: харчова промисловість, виробництво електричних приладів, автомобілів тощо. Однак, на думку в'єтнамських фахівців, галузі сільського господарства залишаються слабо захищеними, що негативно позначається на їхньому розвитку, але забезпечує додаткові переваги підприємствам, зайнятим переробкою сільськогосподарської продукції. Дана ситуація веде до розшарування суспільства і посиленню нерівномірності розподілу доходів населення, зайнятих в сільському господарстві і в переробній промисловості.

В Індії державним підприємством може називатися те підприємство, яке щонайменше на 51% належить державі та підпадає під контроль Міністерства важкої промисловості та державних підприємств. Порівняно з 1951 роком їхня кількість збільшилася з 5 підприємств до 300 у 2017 році, 80% з яких функціонують у 5-ти галузях: сільському господарстві, добувній промисловості, виробництві, енергетичній сфері та на ринку послуг. Поряд зі звичайними державними установами в країні існує ряд підприємств, що отримують пільги, в тому числі часткову фінансову допомогу, в залежності від частки, яку ті посідають на ринку.

Наразі місцеві експортери в деяких стратегічно важливих галузях вимагають зменшити обмеження держави на експорт в цих галузях, тим самим сприяючи збільшенню участі країни у світовій торгівлі та зменшуючи вплив так званої стратегії ресурсного націоналізму. Зокрема, експортери залізної руди в штаті Гоа вимагають від уряду усунення експортного мита у розмірі 10% для руди з вмістом заліза менше 58% та 30% для руди з вмістом заліза більше 58%. Також на вимогу Міністерства торгівлі Індії уряд має усунути 6% мито на коксівне вугілля, через яке збільшується собівартість сталеливарного виробництва, що, в свою чергу, зменшує конкурентоспроможність індійської економіки. Уряд Індії вже зняв експортне мито для гранул із залізородної сировини для підтримки чорної металургії, адже щонайменше половина зазначеної сировини не використовується на внутрішньому ринку через невисокий попит, тому усунення мита в даному випадку відкриє нову можливість для розвитку експорту. Ще одним проявом ресурсного націоналізму можна назвати підвищення імпорتنних тарифів на золото та срібло, які здавна вважаються важливим засобом збереження багатства для багатьох місцевих жителів. Прикметно, що в Індії вугілля стало подібним до «національної ікони», так що «вугільний націоналізм» замінив «вугільний колоніалізм» [28].

З другої половини 2018 року кількість угод М&А в Індії почала скорочуватись під впливом як внутрішніх, так і зовнішніх факторів, що формують економічну кон'юнктуру. Пандемія також призвела до зупинки багатьох видів економічної діяльності. Незважаючи на труднощі, в першій половині 2020 року в Індії спостерігалось збільшення вартості інвестиційної діяльності на 19% в порівнянні з другою половиною 2019 року. Однак у порівнянні з першою половиною 2019 року відбулося зниження вартості інвестиційних угод на 14% [26]. Ці угоди не тільки впливають на бізнес середовище, але і здійснюють значний вплив на конкуренцію на ринку. Індійський уряд підтверджує свою переконаність в необхідності здійснення контролю за такими типами угод з тим, аби вони не перешкождали ринковій конкуренції і не приводили до встановлення монопольного чи олігопольного становища. Відтак у таких угодах дозволено брати участь лише тим компаніям,

які вже забезпечили значну частку на своїх ринках. При цьому лівова частка індійських інвестиційних компаній, що перебувають на ринку не більше двадцяти років, зосереджується в кластері інформаційних технологій, фармацевтиці, хімічній промисловості, обираючи стратегію придбання американських компаній, а не створення спільних підприємств через сприятливий інвестиційний клімат та інфраструктурну й інституційну розвиненість.

«Make in India» – частина «Пуху Свадеші» (слідування принципам самостійності, історично для досягнення незалежності від Британської імперії). Ця ініціатива індійського уряду була проголошена прем'єр-міністром Нарендра Моді 25 вересня 2014 для сприяння розвитку індійського виробництва та притоку інвестицій в країну. Ініціатива охоплює 25 сфер: автомобільна промисловість, виробництво автомобільних комплектуючих, авіація, біотехнології, хімічна промисловість, будівництво, оборонне виробництво, електробудування, виробництво електронних систем, ІТ, харова промисловість, гірничодобувна, нафтопереробна та фармацевтична промисловості, будівництво портів, залізниць, доріг, космічна та текстильна промисловості, туризм, виробництво відновних джерел енергії тощо [27]. Як зовнішній інвестор, Індія, маючи на меті диверсифікацію джерел доходів індійських компаній і розвиток потенціалу внутрішнього ринку, фокусується на таких напрямках, як: страхування, фінансові і бізнес-послуги; сільське господарство та гірнича промисловість; оптова і роздрібна торгівля; ресторанна і готельна справа. Як і в минулому, зарубіжні інвестиції мали

В рамках окресленої ініціативи Індія розвиває п'ять промислових коридорів, спрямованих на сприяння індустріалізації та урбанізації її регіонів: Delhi-Mumbai Industrial Corridor (DMIC), Amritsar-Kolkata Industrial Corridor (AKIC), Bengaluru-Mumbai Economic Corridor (BMEC), Chennai-Bengaluru Industrial Corridor (CBIC), Vizag-Chennai Industrial Corridor (VCIC). В кожному з цих коридорів промисловість відіграватиме ключову роль, що дозволить збільшити часту виробництва у ВВП країни з теперішніх 15% до 25% у 2025 році. Поряд з цим планується розбудова так званих смарт-міст, які будуть доступними для робітників індустріальних парків [27].

Якісне управління і суворі стандарти стають все більш важливими в той час, коли уряди приймають складні рішення про те, як боротися зі зміною клімату, відновлювати місцеву економіку, направляти дефіцитне фінансування і підвищувати зайнятість на інклюзивній основі. Прикметно, що хоча перехід як Індії, так і В'єтнаму, на нові принципи щодо навколишнього середовища та клімату, трудових і соціальних гарантій, прозорості, фінансування, будівництва, боротьби з корупцією та інших сфер, які просуваються оновленою «Мережею блакитних крапок» (Blue Dot Network, BDN), очікувано займатиме не одне десятиліття, зазначені країни, хоча й з різною інтенсивністю, будуть залучені до BDN, яка була започаткована Австралією, Японією і США з метою розробки стандарту сертифікації для окремих інфраструктурних проєктів і підкріплена відповідними резолюціями на саміті G-20 в Осакі, що пройшов у червні 2019 року. Відповідальними за реалізацію проєкту BDN виступає Агентство США з міжнародного розвитку, Корпорація фінансування розвитку США і Державний департамент США. Проєкт BDN порівнюють з гідом «Мішлен» - ресторанним рейтингом найвідоміших і найвпливовіших закладів, підкреслюючи, що BD є відповіддю на дипломатію боргових пасток Китаю. Зараз мережа Blue Dot Network позиціонує себе як механізм для мобілізації сотень мільярдів доларів, що зберігаються в різних фондах, на реальні інфраструктурні проєкти, що особливо важливо з урахуванням збитку, нанесеного економікам країн, інвестиційним планам і потокам капіталу пандемією COVID19.

Гостра потреба Індії в стимулюванні капіталовкладень передбачає три пріоритети політики: покращення ділового середовища, модернізація інфраструктури та більш орієнтовані на результат соціальні витрати, особливо в сфері освіти і охорони здоров'я. Для В'єтнаму чітким є імператив підвищення ефективності зростання, що означає необхідність досягнення більш високої віддачі від кожної одиниці капітальних вкладень. Ця стратегічна переорієнтація відстоює три пріоритети політики: підвищення якості управління; більша ефективність інвестицій і врахування безпекового фактору залучення прямих іноземних інвестицій; сприяння зростанню сектора послуг. При цьому Індія як другий після Китаю за величиною інфраструктурний ринок в Азії використовуватиме зростання кількості населення і показника ВВП на особу як драйвер підвищеного попиту на інфраструктурні об'єкти протягом наступних 25 років. За експертними оцінками, Індії необхідно буде інвестувати 3,9 трлн. дол. США за базовим сценарієм економічного росту, або 4,5 трлн. дол. США за оптимістичним сценарієм.

Індія в значній мірі позиціонує себе як держава, яка виступає проти альтернативної амбітної ініціативи Китаю «Пояс і Шлях» (англ. «Belt and Road Initiative», BRI). Однак замість того, щоб підтримувати антикитайський наратив, Нью-Делі просував політику «взаємодії з Пекіном». У той же час, Індія стає частиною альянсів з країнами-партнерами і вже розглядає умови приєднання до таких ініціатив, як BDN. Через Індо-Тихоокеанський бізнес-форум (IPBF), BDN має намір об'єднати уряд, приватний сектор і громадянське суспільство за допомогою більш тісних торгово-економічних зв'язків, а також сприяти фінансуванню, інвестиціям та технологічному співробітництву. З огляду на зростання антикитайських настроїв в усьому світі, можливість для просування BDN як альтернативи BRI значно зростає.

Таким чином, проведений аналіз підтверджує, що Індія і В'єтнам реалізують альтернативні стратегії економічного зростання, але з явними елементами політики економічного патріотизму, що передбачає можливість обміну досвідом. Наприклад, Індія має відповідний досвід в залученні наукомістких ППІ, що включають сервісні операції в області інформаційних і комунікаційних технологій, фінансових послуг, а також

в дослідженнях і розробках, тоді як В'єтнам може поділитися своїм досвідом у залученні трудомістких інвестицій.

Висновки. Використання терміну економічного патріотизму, на відміну від економічного націоналізму або неомеркантилізму, яскраво підкреслює відмінні джерела економічного втручання. Оцінюючи економічний націоналізм у часи його початкового розквіту у XIX столітті, як завідомо протекціоністський, економічний патріотизм уникає методології використання виключно першої фази - «протекціонізм», що використовується для захисту і вирощування «дитячих» (за словами Ліста) чи слабких секторів, чи слабкої економіки, і обирає для стимулювання або підтримки якусь окрему галузь або сферу регулювання, не уникаючи звернення до ліберальної економічної політики та інститутів.

Втім, використання в чистому вигляді інструментарію будь-якого з підходів (чи то меркантилістського, чи то лістіанського, чи то кейнсіанського) несутимісне з умовами міжкраїнового співіснування, що продукуються сучасним етапом міжнародних економічних відносин. Водночас, збільшення частки галузей сфер матеріального виробництва (за кейнсіанським та меркантилістським підходами), захист нових галузей та підприємств, а також їхня підтримка у нарощенні експортного потенціалу та заохочення процесу індустріалізації (лістіанці), впровадження політики стимулювання сукупного попиту з врахуванням екологічних та соціальних наслідків такої діяльності (кейнсіанці) цілком вписується в реалії сьогодення та відображає ідейні засади економічних політик азійських країн.

Література.

1. Clift B., Woll C. Economic patriotism: reinventing control over open markets. *Journal of European Public Policy*. 2012. Vol. 19 (3). P. 307-323.
2. Панченко В. Г. Глобальні виміри неопротекціонізму: теорія і практика. Київ: Аграр Медіа Груп, 2018. 618 с.
3. Панченко В.Г., Резнікова Н.В. Політика економічного націоналізму: від витоків до нових варіацій економічного патріотизму. *Економіка і держава*. 2017. №8. С. 4-8.
4. Резнікова Н.В., Панченко В.Г. Методологічні засади економічного націоналізму. *Економіка і держава*. 2017. №7. С. 4-8.
5. Reznikova N., Bulatova O., Panchenko V. The policy of economic nationalism: from origins to new variations of economic patriotism. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2018. Vol. 4 (4). P. 51-59.
6. Панченко В.Г., Резнікова Н.В. Регіональні торговельні угоди як інструмент політики економічного патріотизму в контексті інтеграційного неопротекціонізму. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2017. Вип.15 (Ч. 2). С. 67-71.
7. Панченко В.Г., Резнікова Н.В. Неопротекціонізм як інструмент усунення внутрішньої суперечності лібералізму. *Ефективна економіка*. 2016. №1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5781>
8. Панченко В. Г. Форми прояву неопротекціонізму в політиці економічного патріотизму: аналіз сучасного досвіду розвинених країн у стимулюванні економічного зростання. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 4. С. 27–32.
9. Панченко В.Г. Економічний патріотизм в політиці США та ЄС: стимулювальний потенціал неопротекціонізму. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Економіка*. 2017. Вип. 14. С. 140-148.
10. Warwick K. Beyond industrial policy: Emerging issues and new trends. 2013. URL: <https://www.semanticscholar.org/paper/Beyond-industrial-policy-Emerging-issues-and-new-Warwick/83b79499f83b737d975b811b85cf7240c4e0c5e0>
11. Кіндзерський Ю. Структурна політика в контексті всеохоплюючої індустріалізації: виклики і пріоритети. *Соціально-гуманітарні дослідження та інноваційна освітня діяльність: Матеріали II міжнародної наукової конференції (м. Дніпро, 26-27 червня 2020 р.)*. Дніпро: СПД "Охотник", 2020. С. 203-207.
12. Кіндзерський Ю. Контраверсійність політики індустріальних трансформацій в Україні в контексті досягнення цілей інклюзивності. *Національні економічні стратегії розвитку в глобальному середовищі: Збірник тез міжнародної науково-практичної конференції*. Київ: "Компрінт", 2020. С. 19-22.
13. Кіндзерський Ю. Деіндустріальні трансформації в Україні: інституційні передумови виникнення та подолання. *Економіка. Фінанси. Бізнес. Управління. Глобальні економічні виклики та можливості у цифрову епоху: Матеріали I Міжнародного економічного форуму*. Київ, 2019. Вип. I. Ч. I. С. 40-41.
14. Іващенко О.А., Резнікова Н.В. Перспективи участі України в глобальних ланцюгах створення вартості як засіб підвищення конкурентоспроможності в умовах транснаціоналізації виробничих відносин. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 16. С. 22-26.
15. Іващенко О.А., Резнікова Н.В. Перспективи трансформації торговельних відносин України в контексті становлення нових центрів стратегічного партнерства. *Економіка та держава*. 2015. № 9. С. 6-11.
16. Панченко В. Г., Резнікова Н. В., Іващенко О. А. Розвиток industry 4.0 й цифрової економіки у фокусі глобального технологічного та інноваційного суперництва КНР і США. *Економіка та держава*. 2021. № 2. С. 4–10.

17. Резнікова Н. Інноваційна модель розвитку національної економіки: оцінка стартових можливостей та засобів реалізації. URL: www.academia.org.ua
18. Костицький В.В. Економічний патріотизм як складова національної ідеї в умовах глобалізації. *Проблеми галузей правової науки*. 2007. Т. 2 (3). С. 29-36.
19. Franks T. Patriotism and protectionism in the EU. URL: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/4837150.stm>.
20. Schönberg S. Europe's new Protectionism: A former policy insider outlines the disturbing trend. *The International Economy*. 2006. Vol. 20 (2). P. 46-49.
21. The State Capital Investment Corporation (SCIC) holds its 2017 Business and Communist Party Review and 2018 Plan Expansion Workshop. 2018. URL: <http://www.scic.vn/index.php/en/component/content/article/56-news/press-news/1831-the-state-capital-investment-corporation-scic-holds-its-2017-business-and-communist-party-review-and-2018-plan-expansion-workshop?Itemid=641>
22. Takeyama, Y. Reform of State Owned Enterprises: A Big Challenge to the Vietnamese Economy. 2018. URL: http://www.iima.or.jp/Docs/newsletter/2018/NL2018No_12_e.pdf
23. Vietnam's M&A Market: Opportunities for Foreign Investors. 2017. URL: <https://www.vietnam-briefing.com/news/vietnam-ma-market-opportunities-for-foreign-investors.html/>
24. Vietnam Oil & Gas Group (Petrovietnam). URL: <http://www.i40summit.vn/vietnam-oil-gas-group-petrovietnam/>
25. National Portal of India. URL: <https://india.gov.in/>
26. Verma A. Most critical M&A deals of India in 2020. 2021. URL: <https://blog.ipleaders.in/critical-ma-deals-india-2020/>
27. Make in India. 2021. URL: <http://www.makeinindia.com/sectors>
28. Childs J. Geography and resource nationalism: a critical review and reframing. *The Extractive Industries and Society*. 2016. Vol. 3 (2). P. 539-546.

References.

1. Clift, B. and Woll, C. (2012), "Economic patriotism: reinventing control over open markets", *Journal of European Public Policy*, vol. 19 (3), pp. 307-323.
2. Panchenko, V. (2018), *Hlobal'ni vymiry neoprotektsionimu: teoriya i praktyka* [Global dimensions of neoprotection: theory and practice], Agrar Media Group, Kyiv, Ukraine.
3. Panchenko, V. and Reznikova, N. (2017), "The policy of economic nationalism: from origins to new versions of economic patriotism", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 8, pp. 4-8.
4. Reznikova, N. and Panchenko, V. (2017), "Methodological principles of economic nationalism", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 7, pp. 4-8.
5. Reznikova, N., Bulatova, O. and Panchenko, V. (2018), "The policy of economic nationalism: from origins to new variations of economic patriotism", *Baltic Journal of Economic Studies*, vol. 4 (4), pp. 51-59.
6. Reznikova, N. and Panchenko, V. (2017), "Regional trade agreements as an instrument of economic patriotism policy in the context of integration neo-protectionism", *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: International Economic Relations and the World Economy*, vol. 15 (2), pp. 67-71.
7. Reznikova, N. and Panchenko, V. (2016), "Neo-Protectionism as an Instrument for Eliminating the Internal Contradiction of Liberalism", *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 1, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5781> (Accessed 7 Apr 2021)
8. Panchenko, V. (2018), "Manifestations of neo-protectionism in the policy of economic patriotism: analysis of contemporary practices of developed countries in stimulating economic growth", *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 4, pp. 27-32.
9. Panchenko, V. (2017), "Economic patriotism in US and EU policy: the stimulating potential of neo-protectionism", *Bulletin of Mariupol State University. Series: Economics*, vol. 14, pp. 140-148.
10. Warwick, K. (2013), *Beyond industrial policy: Emerging issues and new trends*. available at: <https://www.semanticscholar.org/paper/Beyond-industrial-policy-Emerging-issues-and-new-Warwick/83b79499f83b737d975b811b85cf7240c4e0c5e0> (Accessed 7 Apr 2021)
11. Kindzers'kyy, Yu. (2020), "Structural policy in the context of inclusive industrialization: challenges and priorities", *Materialy II Mizhnarodnoyi naukovoyi konferentsiyi* [Proceedings of the II International Scientific Conference], *Sotsial'no-humanitarni doslidzhennya ta innovatsiyna osvityna diyal'nist'* [Socio-humanitarian research and innovative educational activities], SPD "Okhotnyk", Dnipro, Ukraine, pp. 203-207.
12. Kindzers'kyy, Yu. (2020), "Controversy of the policy of industrial transformations in Ukraine in the context of achieving the goals of inclusiveness", *Zbirnyk tez mizhnarodnoyi nauko-praktychnoyi konferentsiyi* [Proceedings of the international scientific-practical conference], *Natsional'ni ekonomichni stratehiyi rozvytku v hlobal'nomu seredovyschi* [National economic development strategies in the global environment], "Komprint", Kyiv, Ukraine, pp. 19-22.
13. Kindzers'kyy, Yu. (2019), "Deindustrial transformations in Ukraine: institutional prerequisites for the emergence and overcoming", *Materialy I Mizhnarodnoho ekonomichnoho forumu* [Proceedings of the First International Economic Forum], *Ekonomika. Finansy. Biznes. Upravlinnya. Hlobal'ni ekonomichni vyklyky ta*

mozhyvosti u tsyfrovi epokhu [Economy. Finances. Business. Management. Global Economic Challenges and Opportunities in the Digital Age], Kyiv, Ukraine, vol. 1 (1), pp. 40-41.

14. Ivashchenko, O. and Reznikova, N. (2015), "The opportunities of participation in global value chains for Ukraine in the context of transnationalisation", *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 16, pp. 22–26.

15. Ivashchenko, O. and Reznikova, N. (2015), "The prospects of Ukraine's trade relations' transformation in context of growing economic power of developing countries as new centers of strategic partnership", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 9, pp. 6–11.

16. Panchenko, V., Reznikova, N. and Ivashchenko, O. (2021), "The development of industry 4.0 and digital economy in focus of the china-united states global technological and innovation rivalry", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 2, pp. 4–10.

17. Reznikova, N. (2020), "Innovative model of national economy development: assessment of starting opportunities and means of implementation", available at: www.academia.org.ua (Accessed 7 Apr 2021)

18. Kostytsky, V. (2007), "Economic patriotism as a component of the national idea in the context of globalization", *Problems of branches of legal science*, vol. 2 (3), pp. 29-36.

19. Franks, T. (2006), "Patriotism and protectionism in the EU", available at: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/4837150.stm>. (Accessed 8 Apr 2021)

20. Schönberg, S. (2006), "Europe's new Protectionism: A former policy insider outlines the disturbing trend", *The International Economy*, vol. 20 (2), pp. 46-49.

21. SCIC (2018), "The State Capital Investment Corporation (SCIC) holds its 2017 Business and Communist Party Review and 2018 Plan Expansion Workshop", available at: <http://www.scic.vn/index.php/en/component/content/article/56-news/press-news/1831-the-state-capital-investment-corporation-scic-holds-its-2017-business-and-communist-party-review-and-2018-plan-expansion-workshop?Itemid=641> (Accessed 8 Apr 2021)

22. Takeyama, Y. (2018), "Reform of State Owned Enterprises: A Big Challenge to the Vietnamese Economy", available at: http://www.iima.or.jp/Docs/newsletter/2018/NL2018No_12_e.pdf (Accessed 8 Apr 2021)

23. Vietnam Briefing (2017), "Vietnam's M&A Market: Opportunities for Foreign Investors.", available at: <https://www.vietnam-briefing.com/news/vietnam-ma-market-opportunities-for-foreign-investors.html/> (Accessed 8 Apr 2021)

24. IEC Group (2020), "Vietnam Oil & Gas Group (Petrovietnam)", available at: <http://www.i40summit.vn/vietnam-oil-gas-group-petrovietnam/> (Accessed 8 Apr 2021)

25. National Portal of India (2021), available at: <https://india.gov.in/> (Accessed 8 Apr 2021)

26. Verma, A. (2020), "Most critical M&A deals of India in 2020", available at: <https://blog.ipleaders.in/critical-ma-deals-india-2020/> (Accessed 8 Apr 2021)

27. Make in India (2021), available at: <http://www.makeinindia.com/sectors>

28. Childs, J. (2016), "Geography and resource nationalism: a critical review and reframing", *The Extractive Industries and Society*, vol. 3 (2), pp. 539-546.

Стаття надійшла до редакції 20.04.2021 р.